

HYGIENA PRÁCE A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

MGR. JANA FIALOVÁ, PH.D.
ÚSTAV OCHRANY A PODPORY ZDRAVÍ LF MU
2016/2017

HYGIENA PRÁCE

- Hygieia nebo Hygeia – starořecká bohyně zdraví a čistoty
- HYGIENA v moderním pojetí – soubor pravidel a opatření směřujících k uchování zdraví
- HYGIENA PRÁCE – obor zabývající se ochranou zdraví v souvislosti s pracovními činnostmi, cílem oboru je podporovat zdraví a zabránit poškození zdraví z práce

POŠKOZENÍ ZDRAVÍ Z PRÁCE

- PRACOVNÍ ÚRAZ

„Poškození zdraví úrazem, ke kterému došlo při plnění pracovního úkolu nebo v přímé souvislosti s ním.“ (Zákoník práce)

- NEMOC Z POVOLÁNÍ

Výhradně pracovní expozice, přísná diagnostická a legislativní kritéria, povinná evidence; seznam nemocí z povolání – Nařízení vlády č. 168/2014 Sb., ... kterým se stanoví seznam nemocí z povolání

- Nemoc související s prací

Není na seznamu nemocí z povolání, multifaktoriální etiologie, nutno jednoznačně prokázat vliv pracovních faktorů

SYSTÉM ANALÝZY RIZIK

Zabezpečení ochrany zdraví zaměstnanců je
POVINNOSTÍ KAŽDÉHO ZAMĚSTNAVATELE:

- Detekce a analýza všech známých rizik
- Objektivní měření úrovně rizik
- Hodnocení expozic zaměstnanců + jejich informovanost
- Snaha o odstranění rizik (snaha o úpravu pracovního prostředí – technická, technologická, organizační a ergonomická opatření)
- V případě přítomnosti rizik – systém monitoringu a ochrany

MONITORING A OCHRANA ZDRAVÍ

- Pracovně-lékařská péče
  - Kategorizace práce
  - Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP)
  - Organizační a technická opatření
-
- Benefity (příplatky, dodateková dovolená) vyplývají z legislativy, nejsou však prostředkem prevence ani ochrany zdraví při práci!

KATEGORIZACE PRÁCE

- **LEGISLATIVA:** Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Vyhláška 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky zařazování prací do kategorií...
- Hodnotí se vždy každý faktor zvlášť + výsledná kat.
- **4 KATEGORIE:**
  1. Minimální nebo žádné pracovní riziko
  2. Únosná míra rizika (pod stanovenými limity)
  3. Významná míra rizika
  4. Vysoká míra rizika
- Rizikové kategorie: 2R, 3, 4

RIZIKOVÉ FAKTORY FYZIKÁLNÍ

- PRACH (tuhé aerosoly – prach, dým, kouř)
- HLUK (limit: 85(50) dB/směnu)
- VIBRACE (limit 128 dB/směnu)
- BAROMETRICKÝ TLAK
- MIKROKLIMA (tepelně-vlhkostní podmínky, zátěž teplem a chladem)
- ZÁŘENÍ – IONIZUJÍCÍ
- NEIONIZUJÍCÍ

RIZIKOVÉ FAKTORY CHEMICKÉ LÁTKY

- Chemické látky a směsi – klasifikace na základě Směrnice Rady 67/548/EHS o sblížení právních a správních předpisů týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných látek, kterou cituje také Zákon č. 350/2011 Sb., chemický zákon
- OD R. 2015 – GHS – změny ve značení
- Značení: R-věty -> H-věty (věty rizik/věty o nebezpečnosti), S-věty -> P-věty (pokyny pro bezpečné zacházení)
- Zařazování prací s nebezpečnými chem. l. do kategorií na základě hodnocení expozice (koncentrace škodlivin v ovzduší, příp. vyšetření pomocí biologických expozičních testů)

RIZIKOVÉ FAKTORY BIOLOGIČTÍ ČINITELÉ

- Biologičtí činitelé - mikroorganismy vyvolávající infekční onemocnění, alergické nebo toxické projevy u člověka, dle stupně nebezpečnosti:
- **1.** není pravděpodobné onemocnění člověka, **2.** může způsobit onemocnění, možnost dalšího šíření je omezená, je dostupná účinná profylaxe nebo léčba, **3.** způsobuje závažné onemocnění, vysoká nebezpečnost při dalším šíření, ale je dostupná profylaxe a léčba, **4.** způsobuje velmi závažné onemocnění, vysoké riziko dalšího šíření, není dostupná profylaxe a/nebo léčba
- Kategorizace prací dle kategorie mikroorganismu + dle charakteru práce a pravděpodobnosti infekce

RIZIKOVÉ FAKTORY OSTATNÍ

- **PSYCHICKÁ ZÁTĚŽ** (senzorická, mentální, emoční zátěž, narušení biorytmů): noční práce, třisměnný nebo nepřetržitý pracovní provoz, vynucené pracovní tempo, monotonie
- **FYZICKÁ ZÁTĚŽ**: celková fyzická zátěž, lokální svalová zátěž, ruční manipulace s břemeny, nepřírozená pracovní poloha
- **ZRAKOVÁ ZÁTĚŽ**: práce náročná na rozlišení detailů, práce za zvláštních světelných podmínek, práce se zvětšovacími přístroji, monitory nebo zobrazovacími jednotkami, práce spojená s neodstranitelným oslňováním

RIZIKOVÉ FAKTORY - LEGISLATIVA

NAŘÍZENÍ VLÁDY 361/2007 Sb., KTERÝM SE STANOVÍ PODMÍNKY OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

- rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, metody a způsob jejich zjišťování, hygienické limity, způsob hodnocení zdravotního rizika
- Minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance
- Podmínky poskytování OOPP a ochranných nápojů
- Bližší požadavky na organizaci práce, pracovní postupy a pracovní prostředí

Zdroj: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/narizeni-vlady-c-361-2007-sb-kterym-se-stanovi-podminky-ochrany-zdravi-pri-praci>

NANOČÁSTICE

- Potenciální nové rizikové faktory (?)
- Rozsáhlé využití a uplatnění ve všech oborech včetně zdravotnictví
- Velikost 1-100 nm -> pronikání jinak nepropustnými membránami, vyšší biologická aktivita a finita, možnost vstupu do biochemických pochodů organismu a jejich ovlivnění, ...
- Dosud neznámý rozsah působení na lidský organismus
- Nutno dodržovat princip předběžné opatrnosti

RIZIKA VE ZDRAVOTNICTVÍ

Klinická a laboratorní pracoviště:

- **INFEKČNÍ AGENS = BIOLOGIČTÍ ČINITELÉ**
Zvláštní očkování proti virové hepatitidě B (zdravotníci) a hepatitidě A+B (záchranáři)
- **CHEMICKÉ LÁTKY, CYTOSTATIKA**
- **PSYCHICKÁ ZÁTĚŽ** (směnný provoz s nočními službami)
- **IONIZUJÍCÍ A NEIONIZUJÍCÍ ZÁŘENÍ**
- **Úrazy – kromě „běžných“ druhů pracovních úrazů - BODNÁ A ŘEZNÁ PORANĚNÍ OSTRÝM KONTAMINOVANÝM PŘEDMĚTEM**

PRACOVNĚLÉKAŘSKÁ PÉČE

- Soubor komplexních zdravotních služeb poskytovaných zaměstnancům zaměstnavatelem
- PRACOVNĚLÉKAŘSKÉ PROHLÍDKY:
  - Vstupní
  - Pravidelné
  - Mimořádné
  - Výstupní
  - Následné
- ZVLÁŠTNÍ OČKOVÁNÍ – pro osoby vystavené zvýšenému riziku nákazy při výkonu povolání

POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

Vyplývají z legislativy, zaměstnanec se k jejich dodržování zavazuje podpisem pracovní smlouvy:

- Zajímat se aktivně o rizika a o ochranná opatření, která na pracovišti existují
- Ve vlastním zájmu dodržovat podmínky hygieny a bezpečnosti práce
- Podrobit se stanoveným preventivním prohlídkám u smluvního lékaře pracovnělékařských služeb

PRACOVNÍ RIZIKA V TĚHOTENSTVÍ

- TERATOGENY (vnější faktory způsobující vrozené vývojové vady – chemické látky, biologičtí činitelé)
- NEGATIVNÍ ERGONOMICKÉ VLIVY – SEDAVÁ PRÁCE bez možnosti změny polohy
- STRES (směny, hluk, duševní napětí, časový tlak)

SEZNAM PRACÍ ZAKÁZANÝCH TĚHOTNÝM ŽENÁM – **VYHLÁŠKA 180/2015 Sb.** (dříve vyhláška 288/2003 Sb.)

DĚKUJI ZA POZORNOST!

